

Oslo, 10.02.2025

Til medlemmer av Stortingets næringskomité

Norsk Kennel Klub har i over 125 år jobbet for godt hundehold og ansvarlig oppdrett, og sitter på stor kunnskap og kompetanse. Hvert år registrerer vi ca. 25.000 nye hunder, og representerer ca. 95.000 medlemmer

Vi ser mye positivt i den fremlagte stortingsmeldingen om dyrevelferd, og støtter regjeringens intensjon og det viktige arbeide med å øke dyrevelferden i Norge. Flere av tiltakene nevnt i denne meldingen, ble også vedtatt sist gang Stortinget behandlet melding om dyrevelferd, blant annet avlsforskrift. NKK mener nå det aller viktigste grepet å ta for å øke hundevelferden i Norge er å faktisk gjennomføre de politiske målsetningene som er satt, og ikke vente nye 20 år.

Våre tilbakemeldinger på områder som angår hundehold og hundeavl kan oppsummeres slik:

Oppsummering

- NKK ønsker velkommen et påbud om ID-merking. Det bør imidlertid være ett, sentralt register, åpent register.
- NKK ønsker velkommen en forskrift om hundeavl. Men intensjonen i meldingen må gjennomføres. Også i forrige Dyrevelferdsmelding var en avlsforskrift nevnt, men den ble ikke utarbeidet. Det nåværende forslaget har vært under utarbeidelse siden 2018, men har ikke blitt sluttført. Både ID-merking og avlsforskrift må gjelde alle hunder i Norge, ikke bare den registrerte populasjonen av rasehunder. Alle hunder fortjener det samme rettsvernet.
- Dyrevelferdsmeldingen omtaler dagens praksis innen hundeavl, slik man oppfatter den. Meldingen omtaler et behov for helsetester. Vår oppfatning er at meldingen her er uklar og forvirrende, og antakelsene synes å bygge på manglende kunnskap om dagens testregime, og om de økonomiske aspekter omkring hundeavl. En tydeliggjøring omkring dette avsnittet er nødvendig.
- NKK er fornøyde med at Dyrevelferdsmeldingen adresserer det faktum at alt for mange kommuner unnlater å oppfylle sin forpliktelse med å legge til rette for friområder for hunder, og i alt for stor grad benytter seg av inngripende båndtvangsregler, også der det ikke er nødvendig av hensyn til husdyr og vilt. Dette mener vi er i strid med Dyrevelferdsloven, og slike kommuner bør pålegges å opprette friområder for hund.
- Dyrevelferdsmeldingen omtaler behovet for forskning. Men det nevnes ikke forskningsmidler. NKK og fagmiljøene har i en årrekke etterlyst offentlige midler til forskning på familiedyr, men har så langt ikke blitt hørt. Vi forventer derfor at Stortinget må følge opp ønsket om forskning med tildeling av midler.

Besøksadresse:

Nordåsveien 5

1251 Oslo

Postadresse:

Postboks 52 Holmlia

1201 OSLO

Sentralbord: 21 600 900

Organisasjonsnummer: 937 125 577 MVA

Kontonummer: 1600.40.39983

*Hund til
nytte og glede*

- NKK ønsker å være en naturlig samarbeidspartner for myndighetene i deres videre arbeid for å øke velferden for hunder i Norge, og vil kunne tilby vår lange erfaring og realkompetanse innenfor hundehold og hundeavl.

Nedenfor følger en utdypning av våre innspill:

Obligatorisk ID-merking

Vi er svært fornøyde med at den etterlengtede forskriften om obligatorisk ID-merking av alle hunder kommer på plass. Dette er noe NKK har stilt som krav til alle hunder som registreres hos oss siden 1990-tallet. Det er også en viktig forutsetning for å kunne gjennomføre regulering av all avl. Det må sikres at alle hunder registreres i samme register og ikke spres utover hos ulike aktører. Registeret bør være offentlig, eventuelt et samarbeid mellom det offentlige og private aktører.

Avl basert på kunnskap og praktisk erfaring

Det er også under utarbeidelse en forskrift om hundeavl. NKK ønsker denne velkommen, og merker oss at store deler av forslaget er bygget på våre egne etiske regler for avl. Men vi påpeker at en forskrift om avl har vært foreslått av myndighetene i over 20 år, uten at noe har skjedd. Også den forrige Dyrevelferdsmeldingen omtalte dette behovet. Det foreløpige utkastet har så langt vært sendt mellom ulike instanser siden 2018, og ligger for tiden hos LMD. Forskriften har ikke vært sendt på høring. NKK forventer at denne forskriften sluttføres og iverksettes snarest.

Vårt mål er friske hunder med god livskvalitet, et temperament som er tilpasset dagens samfunn og forutsigbare egenskaper. For å få til dette, trenger vi kunnskapsbasert, planlagt og dokumentert avl. Regulering av hundeavl bør omfatte alle hundetyper som avles i Norge, ikke bare den delen av populasjonen som i dag er sporbar via frivillig registrering og stambokføring. NKK registrerer kun ca. 55-60 prosent av alle hunder som ID-merkes i Norge, ifølge statistikk fra Dyre-ID.

For avl innenfor NKK stilles klare krav om dyrevelferd, beskyttelse av avlsdyr og helsetester. For 40-45 prosent av hundepopulasjonen som ikke NKK registrerer, stilles ikke slike krav. Det finnes eksempler på at avlstisper hos kommersielle oppdrettere har blitt utsatt for rovdrift på en måte som har medført utmattelse og tidlig død. Det er på høy tid at også denne delen av avlsvirksomheten reguleres.

Det er først og fremst registrerte rasehunder som systematisk blir undersøkt for arvelige sykdommer. Dermed finnes det massevis av dokumentasjon på at det finnes syke rasehunder, men nesten ingen dokumentasjon på at det finnes syke (eller friskere) blandingshunder. Det betyr ikke at sykdom blant blandingshunder ikke forekommer, men at den ikke blir dokumentert eller samlet i noen oversikt. Oppdrettere av rasehunder har samlet informasjon om sine hunders helse lenge, og har gjort disse opplysningene tilgjengelige med det formål å få friske dyr. Dessverre opplever vi at dette blir brukt mot dem, som et "bevis" på at rasehunder er syke.

I meldingen står det:

"Strengere krav til avl vil medføre blant annet et behov for økt bruk av veterinærmedisinske undersøkelser av avlsdyr."

NKK har lenge hatt mange ulike testkrav til mange av rasene vi registrerer, og bruker slike verktøy aktivt. NKK er den organisasjonen i Norge som har mest erfaring og kompetanse angående dette, og vi har også et stort datamateriale som benyttes i vårt arbeid både på individ- og populasjonsnivå. Vi har eksempler på at spesifikke sykdommer helt er fjernet fra dagens populasjoner med grunnlag i systematisk testing og registrering. I dag er den norske populasjonen av engelsk setter fri for enzymdefekten CL, kooikerhund er fri for blødersykdom, en rekke raser har eliminert øyensykdommen PRA, og engelsk springer spaniel har ikke lenger tilfeller av hjernesykdommen fucosidose. Alt dette er oppnådd gjennom gentesting.

Meldingen nevner kun helsetesting av rasehunder. Vi understreker at NKK kun registrerer ca. 60 prosent av norske hunder. Også blandingshunder eller hunder som ikke står i noe register, er bærere av arvelige sykdommer. Derfor bør meldingen poengtere at også blandingshunder bør testes.

Videre står det i meldingen:

“For den enkelte oppdretter av raser der det foreligger diagnostiske tester, vil økt bruk av slike tester medføre økte kostnader. Omfanget av kostnadene vil variere for de ulike rasene. For å få best mulig oversikt over forekomst av lidelser i den enkelte populasjon, vil det også være nødvendig at valpekjøpere lar sin valp undersøke for de samme lidelsene.”

NKK er av den oppfatning at det er viktig at testing skal være relevant og kunnskapsbasert gjennom statistikk og helsedata. Å gjennomføre tester som ikke er relevante for enkelte hundetyper, eller pålegge “alle” å teste for “alt” vil skape en helt urealistisk forventning om at sykdom og skade helt kan unngås hos hunder. Det er som kjent ikke mulig verken for mennesker eller dyr. At en person som kjøper en valp som er sunn, frisk og symptomfri hele sitt liv, og som ikke skal benytte hunden i avl, blir pålagt gjennom forskrift å teste hunden for en mulig lidelse, ser vi på som en helt unødvendig inngripen. En rekke undersøkelser krever spesialkompetanse og –utstyr, og finnes ikke tilgjengelig i alle norske fylker eller landsdeler. Kravet om testing må derfor knyttes til avl, ikke eierskap.

Omfattende, rutinemessig testing av symptomfrie dyr kan medføre en fare for å utelukke for mange hunder fra avl. En diagnose – eller et screeningresultat – vil ikke nødvendigvis påvirke hundens livskvalitet eller livslengde. Det er viktig å beholde genetisk variasjon, og for streng seleksjon basert på enkeltstående diagnoser vil kunne redusere den genetiske variasjonen. De nordiske land regnes som verdensledende innen helsetesting og ansvarlig avl. Initiativet til å innføre en lang rekke helsetester, tilpasset de ulike rasene, har i alle år kommet fra oppdretterne og raseklubbene selv, ikke fra veterinærhold eller myndighetene. I 2019 ble norske raseklubber gjort oppmerksomme på at det fantes en forskningsbasert kvalitetssikret test, utviklet i Storbritannia, for å gradere pusteproblemer hos enkelte hunderaser, en såkalt BOAS-test. NKK var den første kennelklubben i verden som gjorde det obligatorisk med BOAS-test for å avle på tre spesifikke hunderaser. Nå er denne testen tatt i bruk i en lang rekke land over hele verden, etter modell fra oss.

Innavlsproblematikk trekkes frem i Dyrevelferdsmeldingen. Det er verd å minne om at alle husdyrarter, ikke bare hund, er fremkommet gjennom en selektiv avl på individer med et visst slektskap. Det sikrer at ønskede egenskaper er forutsigbare og befestet. NKK og norske oppdrettere er svært oppmerksomme på farer forbundet med innavl, og har gjort det mulig å beregne slektskap for de siste fem generasjoner gjennom vårt system DogWeb. Dette er en stor hjelp for oppdretterne. NKK forbyr avl som gir høy videre innavlsøkning, et krav som endog er strengere enn det som foreslås i utkastet til avlsforskrift for hund.

Det er også økende interesse blant oppdrettere å ta i bruk gentester som viser genetisk grad av innavl, ikke bare basert på stambøker. Det er også en ny interesse for styrte, kontrollerte krysningsprosjekter mellom ulike hunderaser. Verdens mest sjeldne hunderase, vår nasjonalskatt norsk lundehund, har i løpet av de siste ti år fått utvidet sitt genmateriale og fått sterkt forbedret helse gjennom et krysningsprosjekt i regi av raseklubben og NKK.

Det er også en utbredt påstand at rasehundavl er avl kun basert på utseende, det vil si hunders eksteriør. Dette er en påstand som i beste fall kan sies å være grovt foreldet, i verste fall totalt misvisende. Dyrers egenverdi er en helt annen i dag enn den var for ca. 30 år siden. Det er kommet til ny kunnskap, vi har fått lovfestet at dyr har en egenverdi, og veterinærmedisinen har gjennomgått en revolusjonerende utvikling. Det har medført at man i dag meget vel kjenner til at enkelte eksteriøre trekk, i overdreven form, kan gi helseproblemer. Både oppdrettere, raseklubber og NKK har grepet fatt i problemstillingen, og endringer i riktig retning skjer kontinuerlig.

I dag er det så godt som ingen hunderaser som avles uten at helse og temperament vektlegges i betydelig større grad enn eksteriør. Samtidig skal man være oppmerksom på at hunderasers eksteriør i stor grad henger sammen med deres funksjon. Det er dermed ikke likegyldig hvordan de er bygget, hvordan de beveger seg og hva slags pels de har. Hundeutstillinger gir en nyttig tilbakemelding på disse trekkene. I tillegg vurderes hunders kondisjon, generelle sunnhet og temperament på en utstilling. Det stilles likevel ingen krav om at hunder som brukes i avl, skal være bedømt eller premiert på hundeutstilling. Derimot stilles krav om kjente helseresultater for en lang rekke raser før hundene kan benyttes i avl, og ca. 150 raser har i dag et slikt krav. Målet er så sunne, friske og funksjonelle hunder som mulig, uten å miste de rasespesifikke egenskaper som gjør hundene forutsigbare. At hunder i størst mulig grad er tilpasset sine oppgaver og de miljøer de skal leve i, mener vi er svært viktig for dyrevelferden og for et samfunnsgagnlig hundehold.

Om økonomi

Meldingen nevner økonomiske aspekter ved helsetesting:

“Tiltaket vil sannsynligvis være kostnader knyttet til å opparbeide kunnskap om helsetilstandene i de ulike rasene. En slik kostnad vil til dels kunne falle på avlsorganisasjonene...Det er rimelig å anta at et privat register til være basert på brukerbetaling(..). Det vil kunne redusere muligheten for avl på enkelte raser og dermed bortfall av salgsinntekter”

Det fremkommer av disse formuleringer at det råder manglende kunnskap om de økonomiske aspektene rundt hundeavl i Norge. I Norge kan hvem som helst avle et kull hundevalper, forutsatt at Dyrevelferdsloven følges. Det aller meste som drives av hundeavl i Norge, er det vi kaller hobbyavl. Det vil si at privatpersoner har valpekull i egen regi og for egen regning. De færreste har hundeoppdrett registrert som næring. Men det finnes noen ganske få registrerte næringsoppdretterne i Norge. De største er de som driver med lettsolgte blandingshunder som ikke registreres i NKK, men det finnes også kommersielle oppdrettere som f.eks. oppdretter hunder til bruk for politi, toll eller som førerhunder. Sistnevnte hunder blir som hovedregel registrert i NKK.

NKK har utarbeidet en statistikk over hvor mange kull gjennomsnittsoffdretteren i Norge har årlig. Den viser at over 90 prosent av oppdretterne har 1-2 kull årlig de årene de har kull. Det er ikke uvanlig med flere års pause mellom hvert kull. For de fleste oppdretterne spiller dermed ikke oppdrettet noen stor økonomisk rolle, det er som hovedregel basert på interesse og idealisme, men kan til en viss grad være med på å delfinansiere eget hundehold, helsetester og aktivitet med egne hunder. Oppdretterne bærer i dag selv alle utgifter til hundeholdet og avlen, inkludert helsetesting av avlsdyr, veterinærundersøkelse og obligatorisk ID-merking av valpene. Det beløper seg til mange tusen kroner for hvert valpekull. Avlsorganisasjonene er ikke økonomisk involvert i den enkelte oppdretters virksomhet. Unntaket er et par spesialprosjekter som blir styrt fra NKK, men dette er av lite omfang. Det er derfor uklart hva som menes med de overnevnte sitater fra meldingen. Vi [imøteser](#) en avklaring her.

Det har vært røster som har hevdet at hundeavl i større grad burde vært drevet på samme måte som husdyravl, ved bruk av statistikk og indekser. Det er metoder som NKK ser på med interesse, og noen av dem tilpasses og tas i bruk. Blant annet finnes HD-indeks på tallmessig store raser, og det er også i gang et forsøk med kartlegging av elghunder på indeksbasis. Men det er en kjensgjerning av avl av hunder foregår i så beskjeden skala at det vil være praktisk umulig å anvende f.eks. indekser på andre enn tallmessig ganske store hunderaser. Det fødes til sammenlikning ca. 180.000 kalver av rasen NRF i Norge hvert år, mens den mest populære rasen i Norge i 2024, golden retriever, produserte litt over 1000 valper. Skulle man bruke massedata på samme måte som i landbruket, ville dette fordre avl av hunder i langt større skala, og i store anlegg. Det ville også bli produsert et stort overskudd av hunder man ikke “har bruk for”, og en slik form for avl mener NKK vil komme i konflikt med Dyrevelferdsloven. De fleste hunder i Norge bor i familier og eies av privatpersoner. Derfor ser vi det som best at de også oppdrettes på denne måten.

Kommunene må gjøre mer for dyrevelferden

NKK støtter meldingens tydeliggjøring om at kommunene må ta sitt ansvar for å etablere friområder slik at hunder kan utøve sin naturlige adferd hele året rundt. Det er dessverre slik i dag at mange kommuner ikke tar dette ansvaret, og gjør vedtak om utvidet båndtvang uten at det er hjemlet i lokale forhold. I mange kommuner er reglene i dag så strenge at de kommer i konflikt med både Dyrevelferdsloven og Hundeloven. Ved revideringen av Hundeloven i 2021-2022 uttalte LMD at:

“I mer enn halvparten av forskriftene har kommunene fastsatt utvidet båndtvang i større grad enn de har adgang til etter hundeloven §6. Dette er uheldig, siden det gjør at hunder hindres fra å utøve naturlig adferd, og vil ikke være i tråd med formålet om å legge til rette for et positivt og samfunnsgagnlig hundehold, til glede for den enkelte hundeholder. Det er også problematisk at forskriftene er vedtatt uten tilstrekkelig hjemmelsgrunnlag, da overtredelse av kommunale forskrifter er straffbart”

NKK er av den oppfatning av Dyrevelferdsmeldingen bør være mye tydeligere på at kommunene ikke bare bør ha et ansvar, men også en plikt til å opprette friområder for hund dersom de har utvidede båndtvangsbestemmelser.

Samfunnet ønsker seg veltilpassede hunder som i minst mulig grad er til sjenanse eller utgjør fare for husdyr eller mennesker. Det er også en godt dokumentert sannhet at hunden er til stor nytte for samfunnet. Vi bruker hunder til en lang rekke tjenester og oppgaver. Mest kjent er synlige funksjoner som hunder i bruk av politi og tollvesen, førerhunder, servicehunder og ulike former for terapihunder. Videre brukes hunder på jakt og ettersøk, i redningsarbeid på sommer og vinter, og som trekkhunder og gjeterhunder.

Den aller viktigste innsatsen for folkehelsen gjør familiehunden. Det finnes ca. 600.000 hunder i Norge, og minimum 1,2 millioner mennesker samhandler med en hund daglig. Hunder stimulerer til fysisk aktivitet, sørger for selskap til eldre og ensomme, fungerer som sosial støtte i kontakt mellom mennesker, og er med på å utvikle empati og respekt for dyr hos barn.

Til tross for alle disse veldokumenterte, positive effektene er samfunnet i liten grad villig til å tilrettelegge for hundehold, og både hundeloven og kommunale forskrifter har ofte som et utgangspunkt at hundehold er til plage og sjenanse, og endog konfliktskapende, og, i sin ytterste konsekvens, farlig. Dette er en beklagelig holdning som bør snus, ikke minst med tanke på et stadig mer urbanisert samfunn hvor kontakten med dyr og natur blir mindre.

Hundeloven påpeker at hundehold skal være positivt og samfunnsgagnlig. NKK betviler at det er mulig å oppnå et positivt hundehold når hundene ikke får anledning til å være hunder, eller løpe fritt. Vi mener at dagens ordinære båndtvangsbestemmelser og aktsomhetskrav i hundeloven er mer enn tilstrekkelig som regulering, og at kommunene må endre sin praksis.

Forskning uten finansiering

Regjeringen vil også jobbe for økt kunnskap om arvelige lidelser hos hund, og påpeker viktigheten av forskning og kunnskapsutvikling. Dette er vi svært glade for. Det er et stort problem at mange utsagn og påstander omkring hundeavl er basert på anekdoter, subjektive oppfatninger og tilfeldige data, ofte hentet fra utlandet. Dette gir et svært upresist bilde, både av den enkelte hunderase spesielt, og av utfordringer knyttet til hundeavl i Norge generelt.

Det finnes begrenset med dokumentert forskning på hundehelse, men mange av våre raseklubber gjennomfører helseundersøkelser i samarbeid med NKK og Norges miljø- og biovitenskapelige universitet.. De viser at langt på vei de fleste rasehunder er sunne, friske og lever normalt lange liv med god livskvalitet. I gjennomsnitt 90 prosent av norske hundeeiere beskriver sine hunders helse som “god” eller “meget god”. Ifølge “Kjæledyr rapporten”, som Dyre-ID utgir hvert år, er gjennomsnittsalderen for hunder i Norge 11,5 år.

Alle rasehunder er dermed ikke “syke og innavlet”, noe som er en mye utbredt påstand. Men hvorvidt utviklingen går i riktig retning for enkelte raser eller hele hundepopulasjonen, er vanskelig å si sikkert, da dette altså ikke forskes på. Slike påstander baserer seg antageligvis på at veterinærer fører statistikk over syke hunder, ikke friske. Friske hunder har liten grunn til å oppsøke veterinær.

På tross av et uttalt mål om mer kunnskap og kompetanse er det er likevel slik at det ikke er avsatt midler til forskning på hund. Det er dermed vanskelig å se hvordan den ønskede forskningen skal gjennomføres. NKK har i dag et lite forskningsfond hvor vi tildeler midler til prosjekter, men dersom det ikke programfestes midler til forskning på sports-, familie- og kjæledyr – mener vi at målsetningene ikke vil oppnås. Dersom ikke Stortinget tar ansvar for å sikre offentlig forskning på hunders helse og adferd, frykter vi at dette vil forbli et område hvor beslutninger tas og påbud iverksettes på mangelfullt og endog feilaktig grunnlag. Det er ingen tjent med.